

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Fines utriusque potestatis notissimi. Pontifices spiritualia curant, Reges secularia. Quod probatur iis testimoniis vectrum ubi potestates invicem componuntur. Ex Osio apud Athanasium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Concilium Paris.
l. 1. c. 3.

Concilii ad Theodo-
donis-villam c. 2.

Bernard. ep. ad
Conradum Re-
gum.

Reipublicæ, ut jam ex utraque dici possit unam Rempublicam Christianam componi; in qua sint duo præfecti præcipui, quorum ille omnibus spiritualibus, hic verò omnino temporalibus præsit. In hunc sensum Concilium Parisiense sub Ludovico Pio habitum anno DCCCXXIX. *Principallyter itaque totius sanctæ Dei Ecclesiæ corpus in duas eximias personas, in sacerdotalem videlicet & regalem, sicut à sanctis Patribus traditum accepimus, divisum esse novimus.* Et Concilium ad Theodonis-villam anno DCCCXLIV. *Quia bene nostis ab illo qui solus meritò & Rex & Sacerdos fieri potuit, ita Ecclesiam dispositam esse, ut pontificali auctoritate & regali potestate gubernetur.* Eleganter quoque Bernardus hoc argumento utitur, ut Conrado Regi Romanorum conjunctionem animorum cum Pontifice persuadeat: *Nec dulcius, & amabilius, sed nec arctius omnino regnum sacerdotiumque conjungi seu complantari potuerunt, quam ut in persona Domini ambo pariter hec convenirent, utpote qui factus est nobis ex utraque tribu secundum carnem summus & Sacerdos & Rex. Non solum autem; sed & confederavit in suo corpore, quod est populus Christianus, ipse caput illius, ita ut hoc genus hominum apostolica voce genus electum, regale sacerdotium appelletur. Ergo quod Deus conjunxit, homo non separet. Iungant se animis qui juncti sunt institutis; invicem se foveant, invicem se defendant, invicem onera sua portent.*

III. Istud duarum potestatum consortium, Ecclesiæ Gallicanæ nomine apud nos continetur; ita ut Libertates Ecclesiæ Gallicanæ, munera potestatis utriusque, tam ecclesiasticæ, quam civilis, certis quibusdam hinc inde finibus circumscripta complectantur. Quare longè à proposito aberrant qui Ecclesiam Gallicanam Clero coërent. Latior est illius significatio, quæ laicos ipsùmque Regem comprehendit. Disertè in hanc sententiam Philippus IV. Francorum Rex Bonifacio VIII. ante diffidium suggestit: *Sancta Mater Ecclesia, sponsa Christi, non solum est ex Clericis, sed etiam ex laicis.* Et post pauca addit: *Quia Clerici in Ecclesia sunt auctoritate & munere potiores, non debent nec possunt, nisi forsitan per abusum, sibi appropriare, quasi alios excludendo, ecclesiasticam libertatem, loquendo de libertate qua Christus nos sua gratia liberavit.* Sed de libertate ista dicemus libro tertio. Sed interim monendus est lector, ne in eam sententiam se abripiat quam ex hac observatione nostra se colligere docuit vir eruditus in Commentario de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ; nempe ad regiam potestatem

In Adis inter Bonifacium & Philippum.

Vide epistolam Illustrissimi Episcopi Mansueti ad Baluacum, editam ante Prolegomena.

P. Puteanus.

pertinere jus statuendi de rebus ecclesiasticis; cum nos id unum asseruerimus, majores nostros Ecclesiæ Gallicanæ nomine utramque potestatem complexos fuisse: quoniam (ut docuit Concilium Parisiense laudatum hoc capite §. II.) Ecclesiæ corpus in duas præcipuas personas, sacerdotalem scilicet, & regiam, divisum est, quod ex fidelium omnium compage constituitur. Atque adeo sicut Christi Ecclesiam tum à peccato, tum à Mosaicæ Legis onere, sua gratia liberavit; ita si novis Decretorum inutilium sarcinis non solum Clerici, sed etiam laici, onerarentur, aut si jus regiam majestatis læderetur, de violata Ecclesiæ Gallicanæ Libertate conqueri fas esset. Quare illud tantum adnotari volumus; licet Ecclesiæ Gallicanæ Libertas specialiter sumpta ad solos viros ecclesiasticos Ecclesiarumque jura pertineat, de quibus lata sunt pleræque tum canonice tum civiles Constitutiones, Libertatis istius significationem non ita ad Clericos referri, quin etiam ad Regem, & alios, si forte, laicos trahi possit, ex mente Regis Philippi IV. ut uberius explicui lib. III. cap. 1. §. VII. quemadmodum libro secundo integro docui, de rebus ecclesiasticis decernendi potestatem penes solam Ecclesiam esse; jura verò constituta tuendi, penes Principes.

IV. Quibus autem finibus regi debeant supremæ illæ potestates, satis antiqui Patres nobis præverunt; ut difficile non sit tritissimâ viâ eorum vestigia sectari, nisi quis malit consultò & data opera in errores impingere. Regium imperium quietem publicam, Episcoporum sollicitudo felicitatem æternam hominibus procurat, testante Apostolo. Reges secularibus, Pontifices spiritualibus ordinandis se impendunt. Quamdiu neutra potestatum in alienos limites insilier, mutuâ concordia res Christiana amplificabitur. Equidem hodie factis perspecta esse reor isthæc quæ protuli axiomata, non solum juris humani atque divini callentibus, sed etiam cuilibet è trivio. Verùm ne temerè arrepta esse videantur, veterum testimonia advocanda sunt, qui potestatis utriusque ex professò comparisonem instituunt. Constantius Imperator adeo se ecclesiasticis discepcionibus immiscebat, ut Ammiano Marcelino ea de causa vapulet. Sed gravioribus verbis officij sui ab Osiò Cordubensi Episcopo admonetur, quæ relata sunt ab Athanasio: *Tibi Deus, inquit, Imperium commisit; nobis que sunt Ecclesiæ concedidit. Et quemadmodum qui tuum Imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi divine; ita & tu*

carve

1. Tim. 1. P. qui etiam & tranquillam vitam regem in omni pietate & castitate.

Eph. 4. Ad omni pacem in omni sanctorum.

Apud Athan. in ep. ad sol. ubi dicitur: *Agentes in omni pietate & castitate, ut qui in omni pietate & castitate.*

cave ne que sunt Ecclesia ad te trahens, magno crimini obnoxius fias. Date, scriptum est, que sunt Cesaris, Cesaris, & que Dei, Deo. Neque igitur fas est nobis in terris imperium tenere; neque tu thymiamatum & sacrorum potestatem habes, Imperator. His verbis soli Principi potestas in hac terrena & temporalia imperandi asseritur; ut Ecclesie, sacra & spiritualia procurandi.

V. Elegantissime versatur in hoc argumento Gregorius Nazianzenus: cujus oratio, licet sale Christiano condita, venustate dictionum & sententiarum ornatur. Magistrate denuntiat duo velut imperia constituta fuisse a Christo in Ecclesia: unum, quod sublimioribus potestatibus creditum est, quibus ut heriservi, maritis uxores, & Ecclesia Christo, parere debent omnes, & tributa pendere, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam; alterum vero Episcopis commissum, quod priori dignitate prestat, ut anima corpori, & celestia terrenis. Vnde patet parem esse utramque potestatem in imperandi jure, sed impari in mandatorum dignitate; duo esse & distincta imperia, sed nobilitate imparia, quia huic vitæ tranquillitas, illi animarum salus commissa; neutrius vero libertatem ab altera infringendam.

Isidorus Pelusiota ad hunc Nazianzeni locum videtur respexisse, cum sacerdotij & regni discrimen, animæ & corporis differentiam metitur: Ex sacerdotio & regno, inquit, rerum administratio confusa est. Quamvis enim permagna utriusque differentia sit, (illud enim velut anima est, hoc velut corpus) ad unum tamen & eundem finem tendant, hoc est, ad hominum salutem. Olim quidem imperium cum sacrorum administratione apud Hebræos & Egyptios conjunctum fuisse scripsit Synesius; sed deinde a Deo distincta fuisse hæc munera, ita ut rebus sacris unum, alterum imperio tenendo addictum esset. Illi in negotiis, nos in oratione collocati sumus; ut ille loquitur.

Chrysofomus imperia Principum cum administratione rerum sacrarum ita confert, ut duo principatum genera esse decernat: quorum unum commendat Apostolus, cum sublimioribus potestatibus omnes animas subdi præcipit, alterum vero, cum præpositis obediendum esse suadet. Iste autem principatus, inquit ille, civili tanto melior est, quanto terrâ cælum, imò & multò magis; & non multa illi cura est de seculari vita, omnia autem de celestibus rebus pronuntiat.

VI. Enimvero ne superfluo labore me onerem in citandis ad testimonium auctoribus, consulendus est Gelasius Pontifex, &

ejus Decreto constituendi sunt fines utriusque potestatis. Imperatorem præsidere humano generi dignitate, sed in perceptione sacramentorum Sacerdotibus subdi; legibus Principis, quantum attinet ad ordinem publicæ disciplinæ, parere religionis antistites; sed in erogandis mysteriis, & in celestibus sacramentis, Principem ordine religionis a Sacerdotum judicio pendere, epistola ad Anastasium Imperatorem definiuit Gelasius. Hanc definitionem amplexi sunt Rex, Episcopi, & Proceres Ecclesie Gallicanæ in Concilio Parisiensi, & in libris Capitularium, eamque Gratianus in Collectione sua retulit. Duo sunt, inquit, Imperator Auguste; quibus principaliter mundus hic regitur, auctoritas sacra Pontificum, & regalis potestas. In quibus tanto gravius est pondus Sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus hominum in divino reddituri sunt examinationem. Nosti enim, fili clementissime, quòd licet præsideas humano generi dignitate, rerum tamen præsulibus divinarum devotus colla submittis, atque ab eis causas tue salutis expetis, inque sumendis celestibus sacramentis, eisque, ut competit, disponendis, subdi te debent cognoscis religionis ordine potius quam præesse. Nosti itaque inter hæc (id est, inter hæc sacramentalia & spiritualia. ne quis hoc loco adversus mentem auctoris abutatur) ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam velle redigi voluntatem. Symmacho certandum fuit cum eodem Anastasio Imperatore, quem communionem excluderat ob Acacij causam. Videamus quo discrimine potestatem utramque distinguat in Apologetico: Conferamus autem honorem Imperatoris cum honore Pontificis: inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste divinarum. Tu, Imperator, a Pontifice baptismum accipis, sacramenta sumis, orationem poscis, benedictionem speras, pœnitentiam rogas. Postremo tu humana administras; ille tibi divina dispensat. Itaque, ut non dicam superior, cerè aequalis honor est.

VII. Succedat Gelasio & Symmacho Gregorius II. qui ut sedis apostolicæ ita & doctrinæ heres, ecclesiastica & civilis potestatis limites apertissimis verbis defixit in epistola ad Leonem Isaurum Imperatorem. Scis, Imperator, sanctæ Ecclesie dogmata non Imperatorum esse, sed Pontificum, que tunc debent predicari. Idcirco Ecclesie præfecti sunt Pontifices, a Reipublice negotiis abstinentes; ut Imperatores similiter ab ecclesiasticis abstineant, & que sibi commissi sunt, capeant. Hoc uberius exequitur in epistola secunda ad eundem Leonem: ubi profiteretur, se Patris & Ecclesie, Principum & Pontificum discrimen descripturum. Tum Principi ne-

G

In hunc locum, Gregorius Nazianzenus, de divinis officiis, lib. 1. c. 10. p. 100. dicit, quod Imperator non debet in ecclesia sedere, sed in palatio.

Gregorius Nazianzenus, oratio 17.

Isidorus Pelusiota, lib. 1. epistola 149. dicit, quod Imperator non debet in ecclesia sedere, sed in palatio.

Synesius episcopus, de vita et moribus, lib. 1. c. 1. dicit, quod Imperator non debet in ecclesia sedere, sed in palatio.

Chrysofomus, homilia 11. in epistolam ad Corinthios, c. 16. dicit, quod Imperator non debet in ecclesia sedere, sed in palatio.

Vide Libellum Marce pro defensione libri de Concordia Sac. & Imp.

Concil. Paris. lib. 1. c. 1. lib. 1. Capitularia c. 167. cap. Duo sunt. dist. 96.

Symmachus in Apolog. adversus Anastas.

Greg. II. ep. ad Leonem, ante septimam synodum, ad Isaurum, c. 1. dicit, quod Imperator non debet in ecclesia sedere, sed in palatio.